

ПШЕНИЦЯ ОЗИМА ПІСЛЯ КУКУРУДЗИ НА СИЛОС

ЗАЛЕЖНІСТЬ УРОЖАЙНОСТІ ВІД ВАРІАНТІВ УДОБРЕННЯ ТА СТРОКІВ СІВБИ

С.І. Попов, к. с.-г. н., директор, С.В. Авраменко, к. с.-г. н., с. н. с.,
В.А. Циганко, н. с., Інститут рослинництва ім. В.Я. Юр'єва НААН

Дані досліджень наукових установ та передова виробнича практика свідчать про наявність значних не-реалізованих резервів, використання яких дасть можливість збільшити виробництво зерна озимих хлібів. При цьому особливе значення має удосконалення технології вирощування нових сортів пшениці озимої з урахуванням економічної доцільності виробництва зерна цієї культури по непарових попередниках в системі: ґрунтово-кліматичні умови – сорт – удобрення – строки сівби – фітосанітарний стан агрофітоценозу – догляд за посівами.

Основним завданням наших досліджень було вивчення формування урожайності пшениці озимої залежно від строків сівби, окремих агроприйомів вирощування та комплексу факторів інтенсифікації, які включали систему мінерального удобрення (основне, припосівне, азотне підживлення) та інтегровану систему захисту посівів (протру-

ювання насіння + обприскування проти бур'янів, шкідників, хвороб).

Дослідження проводили у польовій зерно-паропросапній сівзміні лабораторії рослинництва Інституту рослинництва ім. В.Я. Юр'єва впродовж 2003-2006 рр. Об'єктом досліджень був сорт пшениці озимої Куяльник.

Досліди закладали після попередника кукурудза на силос, яку збирали у фазу молочно-воскової стиглості. Площа облікової ділянки становила 25 м², повторність – триразова. Ґрунт дослідної ділянки – чорнозем типовий потужний середньогумусний. Після збирання попередника згідно зі схемою дослідів вносили нітроамофоску в дозі 400 кг/га (N₆₀P₆₀K₆₀) та проводили основний обробіток ґрунту дисковими знаряддями на глибину 6-8 см. Передпосівний обробіток включав культивування на глибину 5-6 см. Протруєне насіння висівали зерновою сівалкою при нормі 5,0 млн схожого

насіння на 1 га. Застосовували три строки сівби з градацією 10 днів: I, II та III декади вересня. Після сівби поле прикочували кільчастото-шпоровими котками. Навесні проводили руйнування ґрунтової кірки за допомогою агрегатів типу БІГ. У фазу куцїння проти бур'янів посіви обприскували гербіцидом. Для захисту посівів від шкідників та хвороб застосовували відповідні препарати, дозволені Державним переліком. Прикореневе підживлення (N₃₀) проводили весною у фазу куцїння аміачною селітрою, а позакореневе (N₃₀) – у фазу наливання зерна карбамідом. Урожай збирали при повній стиглості зерна прямим способом. Спостереження, обліки та аналізи в дослідах проводили згідно з загальноприйнятими методиками.

У наведеній статті представлено два варіанти удобрення (табл. 1), які включали: 1 – припосівне внесення (NPK)₁₅ + прикореневе підживлення навесні в дозі N₃₀ + позакореневе підживлення N₃₀ + інтегрована система захисту (протруєння насіння + гербіцид + інсектицид + фунгіцид); 2 – фон N₆₀P₆₀K₆₀ + припосівне внесення (NPK)₁₅ + прикореневе підживлення навесні в дозі N₃₀ + позакореневе підживлення N₃₀ + інтегрована система захисту.

У 2003-2004 та 2004-2005 рр. агрометеорологічні умови осіннього, зимового і весняно-літнього періоду для озимих були в цілому сприятливими. Осінь 2003 р. була помірно теплою і вологою. В серпні випало 93,3 мм опадів за норми 46,9 мм. У вересні дощі пройшли тільки у першій декаді (14,9 мм). Жовтень також був дощовим – сума опадів становила 74,9 мм, що в 1,9 раза вище за норму. Температура повітря у вересні і жовтні відповідала середньобагаторічним показникам

і становила відповідно 14,6 і 8,2°C. Припинення осінньої вегетації рослин відмічено у третій декаді жовтня, а відновлення – у першій декаді квітня 2004 р. Весна і літо були прохолодними – температура повітря становила на 0,7-1,6°C нижче норми. В березні та травні опадів випало відповідно в 2,0 та 2,4 раза більше норми.

Осінній період 2004 р. був зволоженим. Опادي в серпні і вересні перевищували середньобагаторічні значення відповідно на 14,9 і 12,0 мм. При цьому температурний режим був підвищеним. Припинення осінньої вегетації рослин відбулось у другій декаді листопада. Зимівля посівів проходила при сприятливих гідротермічних умовах. Відновлення вегетації рослин пшениці озимої відмічено у другій декаді квітня. За березень-квітень 2005 р. випало 35,9 мм опадів, що в 1,8 раза менше від норми, але літо було дощовим – за червень-липень сума опадів становила 272,6 мм, що у два рази більше середньобагаторічного показника.

Осінь 2005 р. була дуже посушливою. За період з III декади серпня по II декаду жовтня продуктивних дощів не було, що призвело до затримки сходів пшениці озимої, які з'явилися лише в III декаді жовтня, тобто після перших осінніх дощів. За таких умов рослини не встигли розкущитись і увійшли в зиму у фазу трьох листків. Умови перезимівлі були сприятливими, але через посушливу весняну погоду 2006 р. (в період з II декади березня по I декаду травня випало 27 мм опадів) рослини не сформували оптимальної густоти стеблостою, через що їх продуктивність була значно нижчою, ніж у попередні два роки.

Одержані результати досліджень показали, що пшениця озима за усіх строків сівби ефективно реагувала

на основне внесення повного мінерального добрива в дозі N₆₀P₆₀K₆₀. Так, у середньому за 2004-2006 рр. за варіанту удобрення 2, де застосовували основне внесення добрив, порівняно з варіантом 1 сорт Куяльник забезпечив прирости урожайності від 1,21-1,29 т/га за сівби відповідно у II та I декадах вересня до 1,42 т/га – у III декаді (табл.).

Строки сівби порівняно з технологіями вирощування чинили менший вплив на рівень урожайності досліджуваної культури. Так, у середньому за роки досліджень сорт пшениці озимої Куяльник за обох технологій вирощування найбільшу урожайність забезпечив за сівби у II та III декадах вересня, яка становила відповідно від 5,81 до 7,02 та від 5,75 до 7,17 т/га порівняно з 5,40-6,69 т/га за сівби у I декаді.

Отже, високий потенціал пшениці озимої після попередника кукурудза на силос може бути реалізований при її вирощуванні за технологіями, які передбачають комплексне застосування елементів інтенсифікації. Саме вони повинні складати основу сучасних екологічно безпечних ресурсозберігаючих технологій вирощування озимих хлібів.

ВИСНОВКИ

Пшениця озима після попередника кукурудза на силос здатна формувати стабільно високу врожайність зерна при інтенсифікації технології її вирощування. Ефективним є внесення повного мінерального добрива в дозі (NPK)₆₀ в поєднанні з припосівним внесенням (NPK)₁₅ та інтегрованою системою захисту посівів. За пізніх строків сівби (II та III декади вересня) сучасні сорти пшениці озимої здатні формувати більшу врожайність порівняно з сівбою у I декаді вересня. ☀

Таблиця. Урожайність пшениці озимої за різних строків сівби та варіантів удобрення після попередника кукурудза на силос, т/га

Строки сівби (А)	Варіант удобрення (В)	Роки			Середнє
		2004	2005	2006	
I дек. вересня	1	6,21	6,05	3,94	5,40
	2	7,18	7,03	5,85	6,69
II дек. вересня	1	6,32	7,02	4,10	5,81
	2	7,78	7,63	5,65	7,02
III дек. вересня	1	7,08	6,39	3,77	5,75
	2	8,64	7,29	5,57	7,17
НІР ₀₅ , т/га		А – 0,26; В – 0,12; АВ – 0,37			

17 років
на ринку!

«ВИСОКИЙ ВРОЖАЙ»
МІЛІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО

Шановні господарі!

Ви можете

- ♦ підвищити посівні кондиції насіння озимих культур,
- ♦ посилити стійкість посівів до хвороб та вимерзання,
- ♦ одержати врожай, вищий на 15-20%,
- ♦ поліпшити якість продукцій,

додавши до протруйника під час допосівної обробки насіння регулятори росту рослин випробувані часом

Емістим С,
Агростимулін, Трептолем

та ефективні новинки

Вегестим,
Домінант, Ноостим

Виробник: ЗАТ «Високий врожай»,
Харківське шосе, 50, Київ, 02160

Тел./факс: (044)559-71-77, 559-32-13,
559-10-95

Реалізація через наших представників:

Вінницька обл.	(0432)	65-59-82
.....	(432)	57-88-54
Запорізька обл.	(06178)	4-55-25
.....	(061)	233-0126
Дніпропетровська обл.	(0563)	20-62-22
.....	(056)	763-79-77
Київська обл.	(04566)	5-14-25
Кіровоградська обл.	(0522)	24-52-80
.....	(052)	394-14-92
Луганська обл.	(0642)	93-11-24
.....	(0563)	20-47-89
Миколаївська обл.	(0512)	59-02-77
.....	(0512)	42-42-50
Одеська обл.	(050)	316-57-03
Херсонська обл.	(096)	621-64-25
.....	(055)	231-95-40
Черкаська обл.	(0472)	65-32-06
Чернівецька обл.	(050)	560-90-76
Чернігівська обл.	(04644)	2-23-63

або регіональних дилерів провідних українських компаній (телефони центральних офісів):

Фірма «Ерідон»(044) 536-92-01

ВАТ «Агрохімцентр»(044) 574-29-06

ПП «Квадро».(0563) 20-20-46